

Г.Г. Біловус
доцент кафедри бібліотекознавства і бібліографії
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна

МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ ВЕКТОР БІБЛІОГРАФІЧНИХ НАПРАЦЮВАНЬ КАФЕДРИ БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА І БІБЛІОГРАФІЇ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Анотація. Розглянуто бібліографічні посібники мистецтвознавчої тематики, укладені викладачами кафедри бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка, охарактеризовано особливості створення та роль в інформаційному забезпеченні мистецтвознавства.

Ключові слова: мистецтвознавство, бібліографічний покажчик, кафедра бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Однією з важливих тенденцій, що репрезентує вагомий поступ гуманітаристики, є розвиток бібліографічної науки як підгрунтя для нових досліджень у вітчизняному мистецтвознавстві. Бібліографія, інтегративно впливаючись у мистецтвознавчу галузь, разом із мистецтвознавством виконує загальнокультурну функцію синтезу наукових знань у єдиній універсальній системі національного мистецтвознавства, представлений численними бібліографічними набутками мистецтвознавчого спрямування [3–4; 9–10].

Саме такий бібліографічний доробок має кафедра бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка, яка у 2019 р. відзначає 20-ліття свого заснування. У межах цієї публікації ми вважали за необхідне висвітлити лише один з аспектів бібліографічної діяльності викладачів і подати загальний огляд бібліографічних набутків, зокрема окреслити архітектоніку покажчиків, підходи укладачів до відбору й систематизації зібраного матеріалу, його індивідуально-авторську інтерпретацію, пошук оптимальної методики у створенні науково-довідкового апарату тощо. Отож, об'єктом вивчення стали різножанрові бібліографічні покажчики, зокрема систематичні покажчики змісту, біобібліографічний покажчик, матеріали до бібліографії та ін.

Хронологічно першими були два бібліографічні покажчики змісту «Вісник Львівського університету. Серія «Мистецтвознавство» (2001–2006)» [2] та «Театрознавчий журнал «Просценіум» (2001–2006)» [11]. Із нагоди 5-річчя започаткування на факультеті культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка згаданих періодичних видань у 2006 р. укладено два бібліографічні покажчики змісту. Так, у систематичному бібліографічному покажчику «Вісник Львівського університету. Серія «Мистецтвознавство» бібліографічне групування зібраного матеріалу здійснено згідно з тематичними рубриками зазначеного видання й структуровано у такі підрозділи, як Архітектура, Драматичний театр, Культурологія, Музикознавство, Музичний театр, Образотворче та ужиткове мистецтво, Театральна архітектура, Театрознавство. У межах кожного з них бібліографічні записи подано в алфавітному порядку. Кожна з позицій (142 бібліографічні записи) має свій порядковий номер. До більшості з них подано короткі анотації. Бібліографічний матеріал доповнено довідковим апаратом (іменним покажчиком).

У другому покажчику розкрито публікації театрознавчого журналу «Просценіум» [11]. Зібраний матеріал (361 бібліографічний запис), що хронологічно охоплює 2001–2006 рр., згруповано в п'яти розділах: Історія театру, Сучасний театр, Театральна наука, освіта. Музейна справа, Драматургія, Рецензії на театрознавчі видання. У межах розділів і підрозділів матеріал подано за тематичним принципом, а бібліографічні записи розташовано за абеткою бібліографічних заголовків чи назв публікацій. До всіх бібліографічних записів додано анотації, що розкривають або уточнюють зміст публікацій. Важливим комунікаційним посередником між джерелом інформації і користувачем є допоміжний апарат видання, який складають «Іменний покажчик» та «Алфавітний покажчик назв публікацій».

Наступні два покажчики «Театрознавчий журнал «Просценіум» (2006–2011)» [12] і «Театрознавчий журнал «Просценіум» (2012–2016)» [13] є підсумками подальших п'ятиліть. Вони об'єднали все надруковане в театрознавчому часописі за десять років. До започаткованих у першому покажчику розділів додано нові під-

розділи, що тематично охоплюють основні складники театрознавства. Науково-довідковий апарат зазначених покажчиків доповнено допоміжним покажчиком «Розписані річники журналу «Просценіум». Отож, структура систематичних покажчиків змісту, що витримала перевірку часом, відповідає змісту опрацьованих публікацій.

Інформаційну лауну щодо розкриття публікацій часопису «Барикади театру» [1] заповнено в бібліографічному покажчику змісту двотижневика, який у 20-х рр. ХХ ст. видавало в Києві мистецьке об'єднання «Березіль». Укладач увів у науковий обіг публікації журналу за 1923–1924 рр., упорядкувавши зібраний бібліографічний масив за хронологічним принципом. Така структура відповідає змісту опрацьованих публікацій двотижневика, що був важливим артефактом тогочасного театрального життя України.

Театрально-критичний і науковий доробок провідного фахівця театрознавчої галузі М.В. Гарбузюк відображений у біобібліографічному покажчику «Майя Гарбузюк» [8], що містить окремі видання театрознавчих праць, публікації в колективних проектах, наукових збірниках, довідкових і періодичних виданнях, рецензії на вистави, огляди фестивалів, гастролей, інтерв'ю, переклади, рецензії на наукові видання. В окремі підрозділи виділено й систематизовано офіційні опонування дисертацій, відгуки на автореферати дисертацій, упорядкування й редагування наукових журналів, збірників, членство в редколегіях, виступи на наукових конференціях, участь в експертних радах, журі фестивалів, у презентаціях, засіданнях круглих столів, виступи на радіо, керівництво науковою роботою студентів-театрознавців. Вони складають перший розділ – «Театрознавча діяльність Майї Гарбузюк», що хронологічно охоплює 1990–2015 рр. Бібліографічний масив покажчика, упорядкованого за типами видань, подається за хронологією, а в межах року – за алфавітом назв публікацій чи бібліографічного заголовка. Матеріали у підрозділі «Упорядкування. Редагування. Членство в редколегіях наукових журналів, збірників» представлено в алфавітній послідовності. У підрозділах «Доповіді й виступи на наукових конференціях», «Участь в експертних радах, журі фестивалів», «Участь у презентаціях, засіданнях круглих столів. Аудіозаписи. Виступи на радіо», матеріали яких висвітлюють широкомасштабність театрознавчої діяльності М. Гарбузюк, інформацію подано за абеткою назв виступів науковця чи назв заходів, у яких брала участь М. Гарбузюк. В окремі підрозділи виділено важливий для науковця доробок – керівництво науковою роботою студентів-театрознавців, зокрема «Підготовку публікацій до друку» й «Підготовку до участі в конференціях».

Другий розділ «Література про театрознавця» представлено такими кількома підрозділами, як «Довідкові видання, в яких подано відомості про М. Гарбузюк», «Наукові праці з покликами на публікації М. Гарбузюк», «Хронікальні матеріали. Згадки про вченого», «Бібліографічні покажчики, в яких зареєстровано праці М. Гарбузюк». У ньому також зафіксовано інформацію, виявлену в інтернет-джерелах. Бібліографічні описи подано тут теж за алфавітом авторів чи назв публікацій. До бібліографічних описів додано анотації, що розкривають або уточнюють зміст публікацій. Допоміжний апарат видання складається з іменного покажчика, алфавітного покажчика назв праць театрознавця та переліку видань, у яких опубліковано наукові студії М. Гарбузюк. Отож, біобібліографічний покажчик, що містить понад 600 позицій, висвітлює театрознавчі зацікавлення М. Гарбузюк, окреслює роль науковця в контексті теорії та історії театрознавчої справи та описує актуальні проблеми розвитку українського театру на зламі ХХ–ХХІ століть.

Широкий спектр публікацій мистецької тематики репрезентовано в матеріалах до бібліографії «Культурно-мистецькі процеси на сторінках української періодики Галичини першої половини ХХ століття» [7]. Добір публікацій здійснено на підставі суцільного перегляду як самих часописів, так і покажчиків змісту окремих періодичних видань. Увесь бібліографічний масив (1 782 бібліографічні записи) систематизовано у таких трьох розділах, як Культура, Мистецтво, Персоналії. Два перші містять 22 тематичні підрозділи, що висвітлюють загальні питання культури і мистецтва, зокрема архітектури і монументальної скульптури, декоративно-прикладного мистецтва, кіномистецтва, музики, образотворчого й сценічного мистецтва тощо. У межах підрозділів матеріал упорядковано за абеткою. Третій розділ налічує 290 персональних рубрик, у кожній із яких матеріал подано за алфавітом прізвищ авторів чи назв статей. Більшість бібліографічних позицій уміщують анотації, які розкривають зміст публікацій. Допоміжний апарат видання представлено «Іменним покажчиком» та «Покажчиком опрацьованих періодичних видань», у якому з-поміж інших згадуються такі періодичні видання, як «Аматорський театр», «Артистичний вісник», «Вогні», «Дажбог», «Дзвони», «Життя і знання», «Життя і мистецтво», «Ілюстрована Україна», «Література і мистецтво», «Літературно-науковий вісник», «Мистецтво=L'art», «Музичний вісник», «Музичні вісти», «Неділя», «Нові шляхи», «Світ», «Світло й Тінь», «Стара Україна», «Театральне мистецтво», «Українська музика» тощо. Отож, матеріали до бібліографії розкривають зміст галицьких часописів, на сторінках яких знайшли відображення питання історії культури і мистецтв Галичини першої половини ХХ ст., зокрема історії зарубіжного й вітчизняного театального мистецтва, новини української опери, балету, кіно, розвитку української професійної музики, організації аматорських гуртків і хорів, національно-мистецької традиції галицьких художників, виставок, стильової різноманітності української архітектури, живопису, творчі портрети відомих діячів тощо.

Важливим складником довідкового апарату до видань є іменні покажчики, що слугують комунікаційним посередником між джерелом інформації і користувачем, допомагають розкрити інформаційний потенціал видань. Саме за участі викладачів кафедри бібліотекознавства і бібліографії здійснено укладання іменних покажчиків у вигляді алфавітного переліку прізвищ авторів та персоналій, що описуються чи згадуються в текстах, представлених у виданнях «Життя і творчість Леся Курбаса. У рецепції українського театрознавства» [5] та «Театральні відлуння» [6]. Отож, укладені іменні покажчики сприятимуть якнайшвидшому знаходженню інформації, розосередженої в різних частинах і розділах згаданих книг.

Так, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що серед бібліографічних посібників, які уклали викладачі кафедри бібліотекознавства і бібліографії, переважають систематичні бібліографічні покажчики театрознавчого спрямування, хоча в доробку представлено й інші жанри бібліографічних покажчиків.

Незважаючи на не зовсім тривалий період становлення й розвитку кафедри бібліотекознавства і бібліографії Львівського національного університету імені Івана Франка, слід констатувати, що бібліографічні напрацювання викладачів у царині мистецтвознавства є доволі переконливим результатом науково-бібліографічної діяльності, а укладені бібліографічні покажчики не тільки сприятимуть розширенню «фахових» кордонів, а й сприятимуть популяризації мистецтвознавчої науки, примножуватимуть її мистецький потенціал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барикади театру: бібліогр. покажч. змісту (1923–1924) / уклад. В.В. Труш. *Барикади театру: двотижневик* / вступ. ст. Б.М. Козак. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. С. III–VI.
2. *Вісник Львівського університету. Серія «Мистецтвознавство»*: бібліогр. покажч. змісту (2001–2006) / уклад. Н.Р. Демчук. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. 48 с.
3. Добко Т.В., Ясінський Б.Д. *Вісник: Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933–1939*: сист. бібліогр. покажч. змісту; НАН України; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського; Бібліотека конгресу США; Наук. т-во імені Шевченка / О.С. Онищенко (наук. ред.). Київ: Вашингтон; Нью-Йорк: НБУВ, 2002. 340 с.
4. Євген Лисик у театральному часі, просторі, сценографії, архітектурі: біобібліогр. покажч.: до 85-ліття від дня народження / уклад.: В. Проскураков, О. Зінченко, З. Климко. Львів: Срібне слово, 2015. 68 с.
5. Іменний покажчик / уклад.: Л. Пугач, В. Труш, С. Чирук. *Життя і творчість Леся Курбаса. В рецепції українського театрознавства* / упоряд. Б. Козак. Львів: Літопис; Київ; Харків, 2012. С. 641–654.
6. Козак Б. Іменний покажчик / уклад.: Н. Демчук. *Театральні відлуння. Статті. Передмови. Штрихи до портретів. Матеріали. Рецензії. Інтерв'ю*. Львів: Ліга-Прес, 2010. С. 436–448.
7. Культурно-мистецькі процеси на сторінках української періодики Галичини першої половини ХХ століття: матеріали до бібліографії / уклад.: Г. Біловус, Н. Рибчинська, С. Чирук. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2009. 252 с.
8. Майя Гарбузок: біобібліогр. покажчик / уклад. Г. Біловус. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 174 с.
9. Місячник «Українська музика» (1937–1939): сист. покажч. змісту журналу / упоряд.: Р. Мисько-Пасічник, В. Пасічник; відп. ред. С.П. Костюк; ЛНБ ім. В. Стефаника. Львів, 2003. 60 с.
10. Театральна Тернопільщина: бібліогр. покажч. / уклад.: П.К. Медведик, В.Я. Миськів, Н.К. Іванко. Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. 264 с. URL: <http://library.te.ua/wp-content/uploads/2009/03/theatretern.pdf>. (дата звернення: 10.04.2019).
11. Театрознавчий журнал «Просценіум»: бібліогр. покажч. змісту (2001–2006) / уклад. Г.Г. Біловус. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. 80 с.
12. Театрознавчий журнал «Просценіум»: бібліогр. покажч. змісту (2006–2011) / уклад. Г.Г. Біловус. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. 80 с.
13. Театрознавчий журнал «Просценіум»: бібліогр. покажч. змісту (2012–2016) / уклад. Г.Г. Біловус. Львів: [Львівський національний університет імені Івана Франка], 2018. 60 с.

Г.Г. Біловус. Искусствоведческий вектор библиографических наработок кафедры библиотековедения и библиографии Львовского национального университета имени Ивана Франко. – Статья.

Аннотация. Рассмотрены библиографические пособия искусствоведческой тематики, составленные преподавателями кафедры библиотековедения и библиографии Львовского национального университета имени Ивана Франко, охарактеризованы особенности их создания и роль в информационном обеспечении искусствоведения.

Ключевые слова: искусствоведение, библиографический указатель, кафедра библиотековедения и библиографии Львовского национального университета имени Ивана Франко.

H. Bilovus. Art studies vector of bibliographic works of the Department of Library Science and Bibliography of Ivan Franko National University of Lviv. – Article.

Summary. The bibliographic textbooks of art theme made by the lecturers of the Department of Library Science and Bibliography of Ivan Franko National University of Lviv are discussed, and the peculiarities of their creation and role in the information provision of art studies are described.

Key words: art studies, bibliography guide, Department of Library Science and Bibliography of Ivan Franko National University of Lviv.